

Molla Mehmet Demirtaş ve Ehmedê Xanî'de Aşk (Love In Mullah Mehmet Demirtaş And Ehmedê Xanî)

Hatip ERDOĞMUŞ¹

Özet

Aşk, tarih boyunca insanoğluluyla var olmuştur. Dolayısıyla aşk insanoğlunun sosyal, kültürel ve edebi yaşamında önemli izler bırakmış bir kavramdır. Özellikle tasavvuf edebiyatı *aşk* ve *sevgi* üzerine kurulmuştur. Sûfî şair ve yazarlar için aşk, büyük bir önem taşımaktadır. Bu çalışmada, iki Kürt şairi; klasik dönem şairi Ehmedê Xanî ile günümüz şairlerinden Molla Mehmet Demirtaş'ın aşk tasavvuru, mukayeseli olarak ele alınmaya çalışılmıştır. Her iki şairin, haki-ki aşka yönelişleri ve bunun farklı tezahürleri bazı dizeler eşliğinde karşılaştırılmış, birbirine benzer ve farklı görüşleri ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Tasavvuf, ilahî aşk, Sufi, Ehmedê Xanî, Molla Mehmet Demirtaş.

Abstract

Throughout the history, love has been with human beings. Therefore, love has left important tracks on the social, cultural and literary lives of human beings. Especially, the mysticism literature is established on the basis of love. Love has great importance for the Sufi writers and poets. In this study, the imagination of love in two Kurdish poets Ehmedê Xanî and another important Kurdish poet of recent times, Molla Mehmet Demirtaş has been examined in a comparative method. The orientation of the two poets to the true love and

1 Okutman, Muş Alparslan Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Kürt Dili ve Edebiyatı Bölümü, hatip-12@hotmail.com.

different outbreaks of this orientation have been compared together with some verses from their works and the similarities and differences between them were tried to examined.

Key Words: Love, mysticism, Sufi, Allah, Ehmedê Xanî, Molla Mehmet Demirtaş.

Giriş

Aşk ve sevgi, ilk insandan günümüze kadar devam eden süreçte üzerinde en çok söz söylenen konulardan biridir. Aşk, sevginin bir üst basamağı ve onun aşırı tezahürü olarak ifade edilmektedir. “Arapça aslı ‘ışk olup sözlükte ‘şiddetli ve aşırı sevgi; bir kimsenin kendisini tamamen sevdiğine vermesi, sevgilisinden başka güzel görmeyecek kadar ona düşkün olması’ anlamına gelir. Kur’an ve sahih hadislerde aşk kelimesi geçmez; ‘sevgi’ çoğunlukla *hub* ve *muhabbet*, bazen de *meveddet* kelimeleri ve bunların müştaklarıyla ifade edilir.”²

Tasavvuf uzmanı Ethem Cebecioğlu’na göre aşk, aşırı derecede sevgidir. “Bu da maddi ve manevi şekillerde olur. Bir kadını göz önünde bulundurarak zevki ve cinsi cazibeyi ön plana çıkarmak suretiyle oluşan aşk maddidir. Bunun platonik, hayali olanı da vardır. Şairlerin aşkı böyledir. Bu aşk genelde mecazidir. Hakiki aşk ise, Allah aşkıdır.”³

Aşk, yazılı ve sözlü edebiyatta çok eskiden beri yer edinmiş ve geniş bir şekilde işlenmiştir. Halk âşıkklarının bilhassa sûfilerin vazgeçilmez konusu olagelmıştır. Özellikle sûfiler için aşk; şiddetli bir sevgidir ve Allah’a olan sevginin, muhabbetin bir tezahürü olarak algılanmıştır. “Muhiddin Arabi dışında bütün mutasavvıflar aşkı ikiye ayırır: Mecazi aşk, Hakiki Aşk. (Muhiddin Arabi’ye göre aşk üç çeşittir: Tabii, ruhanî ve ilahî aşk.) Mecazi (insani) aşk, hakiki (İlahi) aşka giden yolda bir deneyiş, belki bir duraktır. Hakiki aşka erişmek için mecazi aşk şart değildir. Çünkü sûfiye Allah’la bir olma zevkini tattıran şey hakiki aşktır.”⁴ Mecazi aşk geçici suretlerden birini sevmektir, beşeridir. Cenab-ı Hak bir kudsi hadiste, “Ben gizli bir hazineydim, bilinmeyi arzu ettim, âlemi yarattım”⁵ buyurmaktadır. Sûfiler tarafından bu hadis, hakiki aşkın kaynağı olarak gösterilmiştir. Sûfiler mecazi aşkı, İlahi aşka ulaşmada bir basamak olarak görürler. Sûfi için bu dünya gurbettir. Gerçek vatanını “Bezmi Elest” olarak kabul eder. En büyük gayesi İlahi huzura kavuşmak ve *vuslat*tır.

Ehmedê Xanî ve Molla Mehmet Demirtaş’ta aşk anlayışlarına geçmeden önce kendileriyle ilgili kısa bir bilgi vermenin doğru olduğu kanaatindeyiz.

2 Süleymen Uludağ, “Aşk”, *DİA (Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi)*, İstanbul, 1991, 4-11.

3 Ethem Cebecioğlu, *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Ağaç Kitabevi, İstanbul, 2009, s.24.

4 İskender Pala, *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Ötüken Yayınları, İstanbul, 1999, s. 42.

5 Pala, a.g.e., s.42.

1. Ehmedê Xanî ve Molla Mehmet Demirtaş

En büyük Kürt şair ve yazarların başında gelen Ehmedê Xanî ise 1651 yılında Doğubayazıt'ta doğmuştur. Dönemin önemli medreselerinde eğitim almış ve ilim tahsil etmek için Mısır ve İran'a da gittiği söylenmektedir. Ana dili olan Kürtçenin yanında Arapça, Farsça ve Türkçeyi de iyi bildiği anlaşılmaktadır. Kendi medresesinde, ana dili olan Kürtçeyle eğitim verdiği belirtilmektedir. Xanî'ye ait oldukları kesinleşmiş ve günümüze ulaşan dört eser bulunmaktadır. Bunlar *Nûbihara Biçûkan*, *'Eqîdeya Îmanê*, *Dîvan* ve *Mem û Zîn*'dir. *Mem û Zîn* mesnevisi Kürt tasavvuf edebiyatının en önemli eseri sayılmaktadır.

Molla Mehmet Demirtaş, 1936 yılında Diyarbakır'ın Hani ilçesinin Kuyular beldesinde doğdu. Diyarbakır çevresindeki çeşitli medreselerde tefsir, kelim, fıkıh, hadis, siyer gibi dersler aldı. 1960'tan 2007 yılına kadar doğduğu yerde imamlık yaptı. Molla'nın şiirlerini içeren divanı elyazması şeklindedir ve üç yüz sayfayı geçmektedir. Şiir şekli bakımından *kasîde* ağırlıklı olan divanında sosyal, kültürel, tarihi konuların yanında güncel meselelere de değinilmiştir. Şiirlerin büyük bir bölümü (244 sayfa) 1975-1977 yılları arasında kaleme alınmıştır. Demirtaş'ın basılmamış divanı, *Zazaca* yazılmış ilk kapsamlı telif eser özelliğini taşımaktadır, bu yönüyle eser *Zazaca* için çok önemli bir yere sahiptir.⁶

2. Ehmedê Xanî ve Molla Mehmet Demirtaş'ta "Aşk"

Yukarıda işaret edildiği gibi sûfi şairlerin işlediği konuların başında *aşk* gelir. Aşkla ilgili dizeler söylenmiş, kitaplar yazılmıştır. Molla Mehmet Demirtaş ve Ehmedê Xanî de *aşk* teminin kendilerinde uyandırdığı coşkuyu dizelere dökerek okuyucularıyla paylaşmışlardır. Nitekim Ehmedê Xanî, mevcudatın yaratılışının *aşk* ile başladığını ifade eden tasavvuf düşüncesine şu dizeleriyle katkıda bulunmaktadır:

Neqqaşê ezel roja serlewehê rengîn da
Pergalê di destan bû, ser sefhe ku tezyîn da
Tezhîbê zereşan kir serlewhê kitaba îşq
*Resma ezeli kêşa, neqşê xwe newalîn da*⁷

“Ezeli nakkaş, rengarenk levhayı yarattığında
 Elinde pergel vardı, sayfanın başını aşkla süsledi
 Aşk kitabının sayfalarını altın suyuyla süsledi
 Ezeli resmi çizdi, kendi nakşını armağan olarak sundu”

6 Ahmet Kayıntı, “Molla Mehmet Demirtaş'ın Zazaca Divanı” II. Uluslararası Zaza Tarihi ve Kültürü Sempozyumu, Bingöl, 04-06 Mayıs 2012. (II.Uluslararası Zaza Tarihi ve Kültürü Sempozyumu Bildirileri, Bingöl Üniversitesi Yayınları, Bingöl, 2012, s.329.)

7 Abdurrahman Durre, *Şerha Dîwana Ehmedê Xanî Felsefe û Jîyana Wî*, Avesta Yayınları, İstanbul, 2002, s.149

Ehmedê Xanî, bu dizelerde varlığın yaratılışının temelindeki aşkın varlığına işaret ederek dünyadaki mükemmel güzelliklerin ve düzenin altın suyuyla süslenmiş bir aşk kitabına benzetmektedir. Dolayısıyla *girişte* verilen kutsi hadise de atıfta bulunduğu düşünülmektedir.

Ehmedê Xanî yukarıda adı geçen *Mem û Zîn* adlı mesnevisi baştan sona kadar aşkla temiyle oluşturulmuştur. Xanî, bu eserinde hem mecazi hem de hakiki aşka değinmiş ve mecazi aşktan hakiki (ilâhî) aşka geçişi anlatmaya çalışmıştır. Mecazi aşktan hakiki aşka yönelişi Mem'in karakterindeki değişimler üzerinden açıklamaya çalışmıştır. Bu durum, çok daha önce İslâm dünyasında kaleme alınmış diğer tasavvufi eserlerde de görülmektedir. Leyla ve Mecnun mesnevisi buna örnek olarak gösterilebilir. Mecnun, beşeri olan aşkla Leyla'ya ulaşmaya çalışırken, bu arayışın daha sonra ilahi aşka dönüştüğü görülür. "Mem û Zîn'in asıl konusu, Mem ve Zîn adlı kahramanlar arasında Cizre'de bir Newroz gününde "mecazi" olarak başlayan ve daha sonraları "ilâhî"leşip "hakikî"leşen bir aşk hikâyesidir."⁸ Mem û Zîn'de Ehmedê Xanî, Allah'ın *vedud* isminin tecelli ettiği *aşk* konusunu işleyen sûfilerdendir.

Ehmedê Xanî, ister mecazi olsun ister hakiki bütün aşkların kaynağının Allah olduğunu vurgular. Önce Allah sevilir, geride kalan ise Allah sevgisiyle ve Allah için sevilir. Aşkın Allah'ı gösteren bir ayna olduğunu, onun yoluna düşenlerin kaybolmaması ve yolunu rahat bulmaları için aşkın, güneş gibi her yeri aydınlattığını belirten Ehmedê Xanî, aşkı kimya cinsinden güzel ve kıymetli bir cevher şeklinde niteler. Ona göre ilâhî aşk yolu, insanı Hakk'a ulaştıran en kestirme (yakın) yoldur.

Nitekim Xânî bu hususta şöyle der:

Işq ayîneê Xwuda numa ye

Xurşidsîfet xwudan diya ye

Xafil mebe ji işqê "filheqîqe

Ey rahrewê "eqrebu't-terîq e"!

Xweş cewher e cinsê kîmya ye

Qedrê wî bizan giranbuha ye⁹

Aşk bize Allah'ı gösteren aynadır

Tıpkı Güneş misali o da ışık sahibidir

Sakın aşktan habersiz olma; "hakikaten"

Ey yolcu, "(aşk) en kestirme yoldur"

Aşk güzel bir cevherdir, kimya gibidir

Aşkın kıymetini bil, zira çok değerlidir

Xanî, aşağıdaki dizelerde de aşkın kaynağı konusunda Allah'ı işaret ederek

8 Kadri Yıldırım, *Ehmedê Xanî'nin Fikir Dünyası*, Berdan Matbaası, İstanbul, 2011, s. 52.

9 Yıldırım, a.g.e., s. 87.

aşkı, “hakiki” ve “mecazi” diye ikiye ayırmış ve her ikisinin kaynağının, çıkış noktasının bir olduğunu belirtmiştir. Sonuçta aşkı güzel kılan onu süsleyen kalem sahibi Allah'tır:

*Ey metle'ê husnê 'eşqbazî
Mehbûbê heqîqî û mecazî
Namê te ye lewhê nameya 'eşq
Ismê te ye neqşê 'eşq'¹⁰*

Ey aşk güzelliğinin doğuş ufku olan Allah

Ey aşk-ı hakiki ile aşkı mecazinin sevgilisi olan Allah

Senin adın üzerine yazılır aşk yazısı

Molla Mehmet Demirtaş da aşağıdaki dizelerde Xanî gibi aşkı hakiki ve mecazi diye ikiye ayırır:

*Aşîqî peyru bî aşqî xu ra razî
Di hebî aşqî: aşqî haqîqî û mecazî
Bütün âşıklar aşklarına razı oldu
İki aşk vardır: hakiki ve mecazi aşk ¹¹*

Sûfi şairlere göre *mecazi aşk*, kişiyi *ilahi aşka* götürdüğü müddetçe zararsız kabul edilmiştir. Bu açıdan mecazi aşka yönelenler hor karşılanmamıştır. Ancak onlara göre de mecazi aşka takılıp kalınmaması gerekir. Hakiki aşk dururken mecazına takılmak ayın sudaki yansımaya kapılıp gerçek ayı idrak edememektir. Aşkın mecazi köprüsünü geçenler böylece aşk-ı hakikiye ulaşmış olurlar. Güzele ve güzelliğin kendisine değil, o güzelliğin kaynağı olan Allah'a âşık olmak gerekir. Allah aşkını derinden hissedendenler, yaratandan ötürü yaratılanı severler.

Ehmedê Xanî, hem hakiki hem de mecazi aşkta aşığın yanacağını; belki de manevî bir arınma geçireceğini şu dizelerle aktarır:

*Îşqbazî du terîqe, çi heqîqet çi mecaz
Şem'ê can dê bi qeîtin, çi bi nar û çi bi nûr'¹²
Aşk işi iki kısımdır ister hakiki ister mecazi
Can mumu yanacaktır ister ateşle olsun ister nur*

Molla Mehmet de aşkı ateşle ilişkilendirerek anlatır. Şair, aşk ateşinin çok sıcak, yakıcı olduğunu fakat bunun sürekli böyle olmayacağını söyler. Aynı yerde insanı rahatlatan bir şeyler söylemesi beklenirken kendisi adeta terdit (bek-

10 Perwîz Cihanî, *Şîroveya Mem û Zîna Ehmedê Xanî*, Nubîhar Yayınları, İstanbul, 2013, s.77.

11 Bu yazıda Molla Mehmet Demirtaş'a ait şiirler, Yrd. Doç. Dr. Ahmet Kayıntı ve Zazaca alanında yüksek lisans yapan diğer arkadaşlarla birlikte basılmamış elyazması nüshadan latinize ettiğimiz şiirlerden oluşmaktadır.

12 Durre, a.g.e., s.217.

lenmezlik) sanatını yaparak ateşin insanı küle, kömüre çevirebileceğini, bunun bilinmesi gerektiğinin altını çizer. Herkesin bunu göze alamayacağını, alacak olanların da bu yakıcılığın farkında olması gerektiğini hatırlatır:

Adirê aşqî germin o zaf sûr o
Ti mevaci peynî tim adir o
Kê vêşnenu, kenu wêle komirê
Dûnya venga yêna şina ma sekî
 Aşkın ateşi sıcaktır çok yakıcıdır
 Sen demeyesin sonu hep ateştir
 İnsanı yakar küle kömüre çevirir
 Dünya boştur gelir gider biz ne yapalım

Ehmedê Xanî ise *Mem û Zîn*'de Zîn'in dilinden aşkın yaydığı nurun her iki sevgilinin yüzünde tecelli ettiğini, Mem'in yüzündeki nurun Zîn'i, Zîn'in yüzündeki nurun da Mem'i yaktığını söyler. Bu ateş o kadar etkilidir ki; şair, ateşin seven ve sevilenlerin yüreklerini yakıp yaraladığını belirtir:

Nûrek di rûyê min kir te peyda
Sohtin li Memê pê te suweyda
Şewqek di ruxê Memê te hil kir
Qelbê me bi wê te sot û kul kir
 Sen benim yüzümde bir nur yarattın
 Onunla Mem'in gönül noktasını yaktın
 Mem'in yüzünde de bir nur parlattın
 Onunla kalbimizi yaktın ve yaraladın¹³

Molla Mehmet de aşağıdaki dizelerde, sevgiliye duyulan aşkın âşığın göğsünü delip kalbine ulaştığını; âşığın içinde yangın çıkardığını ancak; onun hâlâ üşüdüğünü hissettiğini söyler. Buna ilaveten, Molla Mehmet, mübalağa sanatından da yararlanarak aşkı anlatmaya çalışmıştır. Aynı zamanda tezat sanatının da güzel bir örneğini sergiler. Çünkü ateş yanmakta ama yine de hissedilmemektedir. Bu durum, aşk hâli hariç somut olarak hayatta görülmez.

Aşqê yarî qelb û sînê kul kêrdî
Adirê aşqî ho tede wekêrde
Gêrm nêkenu timo tim ma rî serd o
Dûnya venga yêna şina ma sekî
 Yarın aşkı kalbi ve göğsü deldi
 Aşkın ateşi içinde yanıyor
 Isıtmıyor, biz daima üşüyoruz
 Dünya boştur gelir gider biz ne yapalım

13 Yıldırım, a.g.e., s. 90.

Aşağıdaki dizelerden Molla Mehmet'in, Şark'a ait önemli mesnevilerden haberdar olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim şair şiirlerinde, Ferhat ile Şirin, Mem û Zîn, başka yerlerde de Leyla ile Mecnun, Kerem ile Aslı adlı mesnevilerden de söz eder:

Halê aşqî sebi dûnya de?
Tengî dayo zê Ferhad û Şîrînê
Xelkî welatê ma zê Mem û Zînê
Dûnya dewrî ya?? yêna şîna ma sek
 Aşk halinin sonu dünyada ne oldu?
 Ferhat ile Şirin gibi huzursuzluk verdi
 Vatanımızın halkı Mem û Zîn gibidir
 Dünya (hayatı) sırayladır, geldi geçti biz ne yapalım.

Sûfî şairler, aşk konusunu işlerken “şarap-saki-meyhane” gibi mazmunlara sıklıkla başvururlar. Bunlar işlenirken söz konusu mana gerçekten uzak, mecazidir. Ama bazı şairler şiirlerinde bu kelimelerin zahiri manalarını işlemiştir. “Şarap-saki-meyhane” mazmunlarını Ehmedê Xanî çok işlemişse de Molla Mehmet, bunları şiirlerinde işlememiştir. Molla Mehmet bir yerde şaraptan bahseder fakat bahsettiği şarap dinen yasak (haram) olan şaraptır. Dolayısıyla şarabı Xânî gibi mecazi olarak kullanmaz:

Cemşîdê Îronê viraşta şarabî
Şarabê, pîyla gunon û xirabîya
 İranlı Cemşit şarabı icadetti
 Şarap, günah-ı kebirdir ve kötüdür

Molla Mehmet Demirtaş, öncelikle şarabın kaynağına telmihte bulunmaktadır. Daha sonra şarabın büyük bir günah olduğunu hatırlatmaktadır. Molla Mehmet, şarabın tasavvuftaki mecazi, sembolik anlamıyla ilgilenmemiştir.

Ehmedê Xanî'nin eserlerinde şarabı çokça işlediğini daha önce söylemiştik. Aşağıdaki dizelerde şarabın ruha ebediyet kazandıracağını ve onu coşturup kurtuluşa erdireceğini söyler. Şarabı Allah'a ulaştıran bir mazmun olarak kullanılır:

Saqî! Bike camê asîmanî
Raha weku rûhê cawîdanî
Da em bikirin dîmaxê can'ter
Yek lehze bi rahê rûheperver¹⁴
 Gök rengi şu kadehe şarap doldur saki!
 Bir şarap ki ebedî kalacak bir ruhtur sanki
 Canın dimağımı taze kılalım biz
 Ruhu coşturanla kurtulalım biz

14 Selim Temo, *Kürt Şiiri Antolojisi*, Agora Kitaplığı, İstanbul, 2007, I, 242.

Sûfilere göre aşk, Allah tarafından kendilerine verilen bir hikmettir. Molla Mehmet de, aşkın basit bir şey olmadığını, Allah tarafından kendilerine verilen önemli bir hikmet olduğunu şöyle dile getirir:

Aşq yew halî yew hîkmetê Allah o
Hîmmetê aşqî, yew rexmetê Xalikî
 Aşk hali Allahın hikmetidir
 Aşkın himmeti Allah'ın bir rahmetidir

Ehmedê Xanî'ye göre; Allah'a ulaşmanın en kısa yolu, hakiki aşk yolundan geçmektir. Allah'a ulaşmak için sadece bir yolun olmadığını ancak diğer yolların bu yol gibi kısa değil uzun olduğunu sezdirir.

Xafil mebe ji işqê "filheqîqe
Ey rahrewê "eqrebu't-terîqe"!
 Sakın aşktan habersiz olma; "hakikaten"
 Ey yolcu, "(aşk) en kestirme yoldur"¹⁵

Ehmedê Xanî, bazı insanların Allah'a bazısının da bedene ve zahiri güzelliğe âşık olduğunu belirttikten sonra, birincisini kabuğa ve ikincisini de öze talip olmaya benzetmiştir:

Hin, raxibê husnê la yezalin
Hin, talibê qalibê betalin
Lakin hemîyan, yeqîn yeke dost
Ferqa ku heye, ji mûxze ta post¹⁶
 Bazıları ölümsüz zatın güzelliğine talip olurlar
 Diğer bazıları da fani bedenlere arzu duyarlar
 Ama aslında her iki kesimin de sevdikleri birdir
 Aradaki fark, özle kabuk farkıdır

Xanî, Mem öldükten sonra mezarının başına gelen Zîn'in âşığına kavuşmaması nedeniyle çektiği acıyı ve bir ney gibi ağlayarak gözyaşı dökmesini de şöyle tasvir eder:

Bê perde mîsalê ney dinalî
Hêstir diwerîn "ele't-tewalî"
'Eynî te digo di feslê Nîsan
Derya rijîya ji 'ewri dîsan¹⁷

15 Yıldırım, a.g.e., s. 87.

16 Abdurrahman Durre, *Şerha Dîwana Ehmedê Xanî Felsefe û Jîyana Wî*, Avesta Yayınları, İstanbul, 2002, s.46.

17 Ehmedê Xanî, *Mem û Zîn*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2010, s. 188.

Perdesiz halde bir ney gibi inledi (Zîn)
 Gözyaşının ardı arkası gelmedi
 Sanırsın ki aynen Nisan ayı mevsimidir
 Buluttan yine koca derya boşalmış

Şair, Zîn'in firakımı perdesiz şekilde inleyen neye benzetmiştir. Gönlü aşk acısıyla yanan sûfilerin dostu neydir. Ney, *insan-ı kâmilin* sembolü olarak aşk derdini anlatır. Tıpkı insan gibi geldiği yere özlem duyan bir dosttur. Ney, "kalpleri yakan bir ses ile feryada başlar. Bu feryadı, asıl vatanından (neyistan, kamışlık) olan ayrılığının doğurduğu hasretten kaynaklanmaktadır. O, nağmeleri ile ötelere mükemmelliğini, ötelere güzelliğini terennüm etmektedir. Kamış, içi boşalmadan yani fena halini, yokluk, hiçlik makamını elde etmeden, ötelere ruhanî soluklarını haykıramaz. Ney sesi, aşk çığılığıdır."¹⁸

Molla Mehmet de aşağıdaki dizelerde Xânî'nin görüşlerine benzer görüşler ifade etmiştir. Ondaki etkilenmesi de muhtemeldir:

Aşiq û maşuqî wurdî vêşenî
Hesrê çimon zê varunî rişenî
Awê ruyî aterina xuşena
Dûnya fanî yêna şina ma seki
Aşqê dilberê narînê, veng dayu
Derd û kul û keder ma rî tengê dayu
 Âşıkla maşuk ikisi de yanar
 Gözyaşları yağmur gibi yağar
 Nehir suyu ancak öyle gürlükler
 Dünya fanidir gelir gider biz ne yapalım
 Narin dilberin aşkı her tarafa yayıldı
 Dert, yara ve keder bize sıkıntı verdi

Sonuç

Diğer birçok Müslüman şairde olduğu gibi, Klasik dönem Kürt şairlerinden Ehmedê Xanî ile yakın dönem Kürt şairi Molla Mehmet Demirtaş da şiirlerinde aşk konusunu işlemiştir. Her iki şair de aşkın hem *mecazi* hem de *hakiki* yönlerinden söz etseler de Ehmedê Xanî, mecazi aşkı daha güçlü mazmunlarla daha sık işlemiştir. Nitekim şairin aşkla ilgili şark klasikleri arasına girebilecek bir mesnevisi vardır. Aşkla ilgili mazmunlardan; *şarap*, *saki*, *meyhaneyi* Ehmedê Xanî çok işlemişse de Molla Mehmet, bunları şiirlerinde işlememiştir. Molla Mehmet bir yerde şaraptan söz eder ancak orada da şarabı mazmun olarak değil gerçek anlamıyla kullanır. Hülasa her iki şairin de aşkı ortak konu edindiklerini, bunu eserlerine yansıtarak bir arayış içinde olduklarını söylemek mümkündür.

18 Cebecioğlu, a.g.e., s. 202.

Kaynakça

- Araz, Rifat, *Şiir İncelemesi*, Alp Yayınevi, Ankara 2005.
- Cebecioğlu, Ethem, *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Ağaç Kitabevi, İstanbul 2009.
- Cihanî, Perwîz, *Şîroveya Mem û Zîna Ehmedê Xanî*, Nubîhar Yayınları, İstanbul 2013.
- Demirtaş, Mehmet, *Divan*, Basılmamış Elyazması.
- Doski, İ.Tahsin, *Cevheru'l-Maânî Şerhu Divânî Ahmed el-Hânî*, Spirez Yay., Duhok 2005.
- Durre, Abdurrahman, *Şerha Dîwana Ehmedê Xanî Felsefe û Jîyana Wî*, Avesta Yayınları, İstanbul 2002.
- Ehmedê Xanî, *Mem û Zîn*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2010.
- Farqînî, Zana, *Ferhenga Kurdî -Tirkî*, Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, İstanbul 1992.
- Ferhengê Kirmanckî-Tirkî*, Weşanxaneyî Vate, İstanbul 2005.
- Kayıntı, Ahmet, “Molla Mehmet Demirtaş’ın Zazaca Divanı”, *II. Uluslararası Zaza Tarihi ve Kültürü Sempozyumu* 04-06 Mayıs 2012-Bingöl, Bingöl Üniversitesi Yayınları, Bingöl 2012.
- Pala, İskender, *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Ötüken Yayınları, İstanbul 1999.
- Uludağ, Süleyman, “Aşk”, *DİA*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul 1991.
- Temo, Selim, *Kürt Şiiri Antolojisi*, Agora Kitaplığı, İstanbul 2007.
- Türkçe Sözlük*, TDK Yayınları, Ankara 1998.
- Turgut, Harun, *Türkçe –Zazaca Sözlük*, Do Yayınları, İstanbul 2010.
- Yıldırım, Kadri, *Ehmedê Xanî'nin Fikir Dünyası*, Berdan Matbaası, İstanbul 2011.